

Повідомлення Комісії — Рекапіталізація фінансових установ ⁽¹⁾ за поточної фінансової кризи: обмеження допомоги необхідним мінімумом та запобіжні заходи щодо надмірного спотворення конкуренції

(Текст стосується ЄЕП)

(2009/С 10/03)

1. ВСТУП

(1) Повідомлення Комісії від 13 жовтня 2008 про *Застосування правил державної допомоги до заходів, які вживають до фінансових установ, у контексті поточної світової фінансової кризи* ⁽²⁾ («Повідомлення щодо банківської діяльності») визнає, що схеми рекапіталізації є одним із ключових інструментів, які держави-члени можуть застосувати задля збереження стабільності та належного функціонування фінансових ринків.

(2) Рада ЕКОФІН від 07 жовтня 2008 і засідання Єврогрупи від 12 жовтня 2008 розглядають рекапіталізацію в подібному дусі дійшовши висновку, що *«Уряди зобов'язуються забезпечити, за необхідності, капітал в належному розмірі разом зі сприянням залученню приватного капіталу усіма доступними способами. Фінансові установи повинні бути зобов'язані прийняти додаткові обмеження, в першу чергу, щоб запобігти можливим зловживанням такими заходами за рахунок тих, хто не є бенефіціарами»* та *«законні інтереси учасників ринку необхідно захистити, зокрема, за допомогою правил державної допомоги»*.

(3) До цього часу Комісія затвердила схеми рекапіталізації для трьох держав-членів, а також окремі заходи з рекапіталізації згідно з принципами, викладеними в Повідомленні щодо банківської діяльності ⁽³⁾. Рекапіталізація, в першу чергу у формі простих і привілейованих акцій, була санкціонована, зокрема, за умови введення орієнтованих на ринок ставок винагороди, відповідних поведінкових запобіжних заходів та регулярних перевірок. Однак, оскільки характер, охоплення та умови передбачених на теперішній час схем рекапіталізації значно різняться, держави-члени та потенційні установи-бенефіціари закликали надати більш детальні настанови щодо того чи конкретні форми рекапіталізації є прийнятними відповідно до правил державної допомоги. Зокрема, деякі держави-члени розглядають рекапіталізацію банків в першу чергу не для їх порятунку, а радше для забезпечення кредитування реального сектора економіки. Рада ЕКОФІН від 02 грудня 2008 року визнала необхідність подальших настанов для життя попереджувальних заходів з рекапіталізації для підтримання кредитування та закликала Комісію ухвалити їх негайно. Це Повідомлення надає настанови для нових схем рекапіталізації та відкриває можливості для коригування існуючих схем рекапіталізації.

Спільні цілі: Відновлення фінансової стабільності, забезпечення кредитування реального сектора економіки та розв'язання проблеми систематичного ризику можливої неплатоспроможності.

(4) В контексті поточної ситуації на фінансових ринках рекапіталізація може слугувати декільком цілям. По-перше, рекапіталізації сприяють відновленню фінансової стабільності та допомагають відновити довіру, необхідну для міжбанківського кредитування. Крім того, додатковий капітал забезпечує резерв для поглинання збитків у періоди рецесії, а також обмежує ризик банків стати неплатоспроможними. За поточних умов, спричинених, зокрема, банкрутством Lehman Brothers, фундаментально стабільним банкам можуть знадобитися вливання капіталу для того, щоб відповідати розповсюдженому розумінню необхідності вищих

⁽¹⁾ Задля зручності читача, фінансові установи в цьому документі зазначені просто як «банки».

⁽²⁾ ОВС270, 25.10.2008, с. 8.

⁽³⁾ Дивись Рішення Комісії від 13 жовтня 2008 року в справі № 507/08 *Заходи фінансової підтримки банківського сектора в Сполученому Королівстві* (ОВ С 290, 13.11.2008, с. 4), Рішення Комісії від 27 жовтня 2008 року в справі № 512/08 *Заходи підтримки фінансових установ в Німеччині* (ОВ С 293, 15.11.2008, с. 2) та Рішення Комісії від 19 листопада 2008 року в справі № 560/08 *Заходи підтримки кредитних установ в Греції*, Рішення Комісії від 12 листопада 2008 року в справі № 528/08 *Нідерланди, Допомога ING Groep N.V.*, Рішення Комісії від 25 листопада 2008 року в справі № 68/08 *Про Підтримку урядом Латвії JSC Parex Banka*.

коефіцієнтів достатності капіталу з огляду на недооцінку ризиків у минулому та підвищення вартості фінансування.

(5) По-друге, цілєю рекапіталізацій може бути забезпечення кредитування реального сектора економіки. Фундаментально стабільні банки можуть віддавати перевагу обмеженню кредитування, щоб уникнути ризиків і підтримувати вищі коефіцієнти достатності капіталу. Вливання державного капіталу може запобігти обмеженню пропозиції кредитів та лімітувати перенесення труднощів фінансових ринків на інші бізнеси.

(6) По-третє, державна рекапіталізація може також слугувати адекватною відповіддю на проблеми фінансових установ, що стикаються з неплатоспроможністю через їхню індивідуальну модель ведення бізнесу або інвестиційну стратегію. Вливання капіталу з державних джерел, за умов надання екстреної підтримки окремому банку, може також допомогти уникнути короткострокових системних наслідків його можливої неплатоспроможності. У довгостроковій перспективі, рекапіталізація могла б підтримати зусилля з підготовки повернення такому банку довгострокової життєздатності або його упорядкованої ліквідації.

Можливі перестороги щодо конкуренції

(7) З урахуванням цих спільних цілей, оцінка будь-якої схеми або заходів рекапіталізації повинна враховувати можливе спотворення конкуренції на трьох різних рівнях.

(8) По-перше, рекапіталізація однією державою-членом своїх банків не повинна надавати таким банкам надмірну конкурентну перевагу перед банками в інших державах-членах. Доступ до капіталу за значно нижчими ставками, ніж у конкурентів з інших держав-членів, за відсутності належного обґрунтування з урахуванням ризику, може спричинити істотний вплив на конкурентні позиції банку на більш широкому єдиному європейському ринку. Надмірна допомога в одній державі-члені може також спровокувати перегони у субсидуванні серед держав-членів і створити труднощі для економік держав-членів, які не ввели схеми рекапіталізації. Погоджений і скоординований підхід до винагорода за вливання державного капіталу, а також до інших умов, пов'язаних з рекапіталізацією, є необхідним для збереження однорідного конкурентного середовища. Односторонні і неузгоджені дії в цій сфері можуть також підірвати зусилля з відновлення фінансової стабільності («Забезпечення добросовісної конкуренції між державами-членами»).

(9) По-друге, схеми рекапіталізації, що є відкритими для всіх банків в межах держави-члена без відповідного ступеня диференціації між банками-бенефіціарами відповідно до їх профілів ризику, можуть надати надмірної переваги проблемним банкам або банкам з гіршими показниками в порівнянні зі стабільними та більш ефективними банками. Це призведе до спотворення конкуренції на ринку, спотворення стимулів, підвищить ризик недобросовісності та послабить загальну конкурентоспроможність європейських банків («Забезпечення добросовісної конкуренції між банками»).

(10) По-третє, державна рекапіталізація, зокрема, винагорода за неї, не повинна негативно вплинути на конкурентні позиції банків, які не звертаються за державним фінансуванням, а шукають додатковий капітал на ринку. Державна схема, яка витісняє ринкові операції, перешкоджатиме поверненню до нормального функціонування ринку («Забезпечення повернення до нормального функціонування ринку»).

(11) Будь-яка запропонована рекапіталізація має кумулятивну конкурентну дію на кожному з цих трьох рівнів. Проте, необхідно знайти баланс між цими пересторогами щодо конкуренції та цілями відновлення фінансової стабільності, забезпечивши кредитування реального сектора економіки та боротьбу з ризиком неплатоспроможності. З одного боку, банки обов'язково повинні мати достатньо сприятливі умови доступу до капіталу, з тим щоб зробити рекапіталізацію настільки ефективною, наскільки це необхідно. З іншого боку, умови, прив'язані до будь-якого інструменту рекапіталізації, повинні забезпечувати однорідне конкурентне середовище і, в довгостроковій перспективі, повернення до звичайних ринкових умов. Тому, державні заходи повинні бути пропорційними і носити тимчасовий характер та повинні бути розроблені таким чином, щоб забезпечити банкам стимули для виплати державі відшкодування як тільки дозволять обставини на ринку, для того, щоб конкурентоспроможний і ефективний європейський банківський сектор міг вийти з кризи. Орієнтоване на ринок ціноутворення

вливань капіталу було б найкращим запобіжним заходом від необґрунтованих відмінностей щодо рівня капіталізації та неналежного використання такого капіталу. В усіх випадках держави-члени повинні забезпечити надання рекапіталізації банку лише у випадках справжньої потреби.

(12) Баланс, якого потрібно досягнути між цілями фінансової стабільності та конкуренції підкреслює важливість розрізнення стабільних, ефективних банків з одного боку, і проблемних банків та банків з поганими показниками з іншого боку.

(13) Тому у своїй оцінці заходів з рекапіталізації, у вигляді схем чи підтримки окремих банків, Комісія звертатиме особливу увагу на профіль ризику бенефіціарів⁽⁴⁾. В принципі, банки з більш високим профілем ризику повинні платити більше. При розробці схем рекапіталізації відкритих для різних банків, держави-члени повинні ретельно розглянути критерії входження і роботи з банками, що мають різні профілі ризику і відповідно застосовувати різні процедури для роботи з ними (дивись додаток 1). Необхідно брати до уваги становище банків, які стикаються з труднощами через поточні виняткові обставини, хоча вважалися фундаментально стабільними банками до кризи.

(14) На додаток до таких показників як відповідність нормативним вимогам платоспроможності і достатність капіталу у майбутньому, засвідчених національними наглядовими органами, доброю основою для диференціації ставок винагороди для різних банків повинні стати, наприклад, докризові спреди кредитних дефолтних свопів та рейтинги. Поточні спреди можуть також відображати невіддільні ризики, які послаблюють конкурентну позицію деяких банків мірою їх виходу з умов загальної кризи. Докризові і поточні спреди повинні в будь-якому випадку відображати навантаження «токсичними» активами, якщо такі є, та/або слабкість бізнес-моделі банку через такі чинники, як надмірна залежність від короткострокового фінансування або аномальний леверидж.

(15) В обґрунтованих випадках може бути необхідно прийняти для проблемних банків більш низьку ставку винагороди в короткостроковій перспективі виходячи з припущення, і за умови, що в довгостроковій перспективі вартість державного втручання на їх користь буде відображена в реструктуризації, необхідній для відновлення життєздатності, і взяти до уваги конкурентний вплив підтримки, наданої в рамках компенсаторних заходів. Фінансово стабільні банки можуть мати право на відносно низькі ставки входження в процес будь-якої рекапіталізації, і, відповідно, значно менш суворі умови державної підтримки в більш довгостроковій перспективі, за умови, що вони приймають умови погашення або конверсії інструментів з тим, щоб зберегти тимчасовий характер участі держави, і її мету з відновлення фінансової стабільності/кредитування економіки, а також необхідність уникати зловживання коштами для більш широких стратегічних цілей.

Рекомендації Керівної ради Європейського Центрального Банку (ЄЦБ)

(16) У рекомендаціях своєї Керівної ради від 20 листопада 2008 року Європейський Центральний Банк запропонував методологію для бенчмаркінгу ціноутворення заходів рекапіталізації державою для фундаментально стабільних установ в просторі євро. Керівні міркування, що лежать в основі цих рекомендацій, в повній мірі відображають принципи, викладені в цьому введенні. Відповідно до своїх конкретних завдань і обов'язків, ЄЦБ приділяє особливу увагу ефективності заходів з рекапіталізації з метою зміцнення фінансової стабільності та сприяння вільному потоку кредитів в реальний сектор економіки. У той же час, він наголошує на необхідності орієнтованого на ринок ціноутворення, в тому числі конкретних ризиків окремих банків-бенефіціарів та необхідності збереження однорідного конкурентного середовища між конкуруючими банками.

(17) Комісія вітає рекомендації ЄЦБ, які пропонують схему ціноутворення для вливання капіталу на основі коридору ставок прибутковості для банків-бенефіціарів, які, незважаючи на варіації в профілі їх ризику, є фундаментально стабільними фінансовими установами. Цей документ має на меті розширити настанови на умови інші, ніж ставки винагороди, та умови на яких банки, що не є платоспроможними, можуть мати доступ до державного капіталу.

⁽⁴⁾ Дивись додаток 1 для більш детальної інформації.

(18) Крім того, визнаючи, що поточні виняткові ринкові ставки не становлять обґрунтованого орієнтиру для визначення належного рівня винагороди для капіталу, Комісія вважає, що заходи з рекапіталізації, використані державами-членами, повинні враховувати недооцінку ризику в передкризовий період. Без цього ставки державної винагороди можуть створити надмірні конкурентні переваги для бенефіціарів і, в кінцевому підсумку, призвести до витіснення приватної рекапіталізації.

(19) Наближеність таких цін до ринкових є найкращою гарантією обмеження спотворення конкуренції⁽⁵⁾. Звідси випливає, що модель рекапіталізації слід визначати таким чином, щоб взяти до уваги ринкову ситуацію кожної установи, в тому числі її поточний профіль ризику і рівень платоспроможності, а також підтримувати однорідне конкурентне середовище шляхом уникнення надання зовнішньої субсидії в порівнянні з поточними ринковими альтернативами. Крім того, умови ціноутворення повинні забезпечувати стимули для банку виплатити державі відшкодування одразу по закінченню кризи.

(20) Ці принципи перетворюються на оцінку таких елементів загальної моделі заходів з рекапіталізації: ціль рекапіталізації, стабільність банку-бенефіціара, винагорода, вихідні стимули, зокрема, з метою заміщення державного капіталу приватними інвесторами⁽⁶⁾, щоб забезпечити тимчасовий характер присутності держави в капіталі банків, запобіжні заходи проти зловживання допомогою та спотворення конкуренції, а також перевірка наслідків схеми рекапіталізації і стану бенефіціарів за допомогою регулярних звітів та планів реструктуризації, де це необхідно.

2.1. Рекапіталізації за поточними ринковими ставками

(21) Якщо вливання державного капіталу відбуваються на рівних умовах зі значною участю (30% або більше) приватних інвесторів, Комісія приймає винагороду, затверджену в угоді⁽⁷⁾. Зважаючи на обмежені перестороги щодо конкуренції, які викликає така операція, за винятком випадків, коли умови угоди є такими, що істотно змінюють стимули приватних інвесторів, в принципі, здається, немає жодної необхідності для застосування запобіжних заходів щодо конкуренції *ex ante* або стимулів для виходу.

2.2. Тимчасова рекапіталізація фундаментально стабільних банків з метою сприяння фінансовій стабільності та кредитуванню реального сектора економіки

(22) При оцінці поведінки з банками в цій категорії, Комісія надає велике значення відмінностям між фундаментально стабільними та іншими банками, про що йшлося в пунктах з 12 по 15.

(23) Загальний розмір винагороди повинен адекватно враховувати вказані нижче елементи:

- (a) поточний профіль ризику для кожного бенефіціара⁽⁸⁾;
- (b) характеристики обраного інструменту, в тому числі його рівень підпорядкованості; ризик і всі методи оплати⁽⁹⁾;
- (c) внутрішні стимули для виходу (наприклад, положення про поступове зростання ставки та про погашення);
- (d) відповідна безризикова процентна ставка, яку використовують як базу для порівняння.

⁽⁵⁾ Дивись пункт 39 Повідомлення щодо банківської діяльності.

⁽⁶⁾ Усі посилання на вихідні стимули або стимули виплатити державі відшкодування, що містяться в цьому документі, потрібно розуміти як такі, що мають на меті замінити державний капітал приватним капіталом в необхідному та відповідному обсязі в контексті повернення до звичайних ринкових умов.

⁽⁷⁾ Для прикладу дивись Рішення Комісії від 27 жовтня 2008 року в справі № 512/08 *Заходи підтримки для фінансових установ в Німеччині*, пункт 54.

⁽⁸⁾ Дивись додаток 1 для більш детальної інформації.

⁽⁹⁾ Наприклад, ряд параметрів збільшують або зменшують вартість привілейованих акцій, залежно від їх точних параметрів, таких як: конвертованість в прості акції або інші інструменти, кумулятивні або некумулятивні дивіденди, фіксований або плаваючий розмір дивідендів, перевага при ліквідації порівняно з простими акціями, участь у прибутку понад розмір дивіденду, який виплачується за простими акціями або відсутність такої участі, опціон продавця, положення про погашення, права голосу. Комісія використовує загальну класифікацію інструментів капіталу з різних регулюючих категорій як орієнтири (наприклад, статутний/додатковий, першого рівня/другого рівня).

(24) *Винагорода* за державну рекапіталізацію не може бути такою ж високою поточні ринкові рівні (близько 15%)⁽¹⁰⁾, оскільки вони не обов'язково можуть відображати те, що можна вважати нормальними ринковими умовами⁽¹¹⁾. Отже, Комісія готова прийняти *ціну* рекапіталізації фундаментально стабільних банків за ставками нижче поточних ринкових ставок з тим, щоб полегшити банкам доступ до таких інструментів і, тим самим, сприяти відновленню фінансової стабільності і забезпеченню кредитування реального сектора економіки.

(25) У той же час, загальний очікуваний дохід держави від рекапіталізації не повинен суттєво відрізнятись від поточних ринкових цін, тому що (i) він повинен уникнути докризової недооцінки ризику, (ii) він повинен відображати невизначеність щодо строків та рівня нової цінової рівноваги, (iii) він повинен забезпечити стимули для виходу зі схеми та (iv) він повинен мінімізувати ризик спотворення конкуренції між державами-членами, а також між тими банками, які сьогодні залучають капітал на ринку без будь-якої державної допомоги. Ставка винагорода, що не відрізняється суттєво від поточних ринкових цін, має важливе значення для уникнення витіснення рекапіталізації через приватний сектор та для сприяння поверненню до звичайних ринкових умов.

Вартість базового рівня для рекапіталізації

(26) Комісія вважає, що адекватний метод визначення вартості рекапіталізацій передбачено рекомендаціями Євросистеми від 20 листопада 2008 року. Винагорода, розрахована з використанням цієї методики, являє собою, з точки зору Євросистеми, належну основу (базовий рівень) необхідної номінальної норми прибутковості для рекапіталізації фундаментально стабільних банків. Ця ціна може бути збільшена, щоб пояснити необхідність заохочення погашення державного капіталу⁽¹²⁾. Комісія вважає, що таке коригування буде також слугувати меті захисту конкуренції.

(27) У Рекомендаціях Євросистеми зазначено, що необхідна для уряду норма прибутковості від інструментів рекапіталізації для *фундаментально стабільних банків* — привілейованих акцій та інших гібридних інструментів — може бути визначена на основі «цінового коридору», визначеного такими чинниками: (i) необхідна норма прибутку від субординованого боргу, який представляє *нижню межу*, та (ii) необхідна норма прибутковості за простими акціями, що представляє *верхню межу*. Ця методологія передбачає розрахунок цінового коридору на основі різних компонентів, які також повинні відображати специфічні параметри окремих установ (або ряду аналогічних установ) та держав-членів. Застосування методології, що базується на використанні середніх значень (середні або медіанні) відповідних параметрів (прибутки від державних облігацій, спреди кредитних дефолтних свопів, премії за ризик інвестування в акції) дозволяє визначити коридор з середньою необхідною нормою прибутковості в розмірі 7% за привілейованими акціями з ознаками, аналогічними до ознак субординованого боргу та середньої необхідної норми прибутковості в розмірі 9,3% за простими акціями, пов'язаними з банками в просторі євро. Таким чином, цей середній ціновий коридор представляє собою індикативний діапазон.

(28) Комісія прийме мінімальний рівень винагорода на основі зазначеної вище методології для фундаментально стабільних банків⁽¹³⁾. Цю винагороду диференціюють на рівні окремого банку на основі різних параметрів:

(a) обраний тип капіталу⁽¹⁴⁾: чим нижче субординованість, тим нижче рівень обов'язкової винагорода в ціновому коридорі;

⁽¹⁰⁾ Наприклад, JP Morgan, Європейські кредитні дослідження, 27 жовтня 2008 року; дані Merrill Lynch про деномінований в євро борг першого рівня фінансових установ з рейтингом щонайменше інвестиційного класу, розміщений державою на ринку євробондів або на внутрішньому ринку держав-членів, що використовують євро. Дані надані ECOWIN (ml: et10yld).

⁽¹¹⁾ Поточні рівні винагорода можуть також відображати нинішній відносно високий попит на капітал першого рівня, оскільки банки відходять від того, що зараз сприймається як недокапіталізована бізнес-модель минулого, в поєднанні з відносно невеликою пропозицією і високою нестабільністю ринку.

⁽¹²⁾ Дивись пункти 5–7 Рекомендацій Керуючої Ради ЄЦБ про встановлення вартості рекапіталізації від 20 листопада 2008 року.

⁽¹³⁾ Особлива ситуація держав-членів поза Євросистемою може братися в розрахунок.

⁽¹⁴⁾ Такий як прості акції, додатковий капітал першого рівня або капітал другого рівня.

- (b) відповідна безризикова процентна ставка, яку використовують як базу для порівняння.
- (c) індивідуальний профіль ризику на національному рівні всіх визнаних фінансових установ (включаючи як фінансово стабільні, так і проблемні банки).
- (29) Держави-члени можуть обрати формулу ціноутворення, яка додатково включає положення про поступове зростання ставки або окупність. Такі характеристики слід обирати таким чином, щоб, поряд з заохоченням якнайшвидшого припинення підтримки банків державним капіталом, вони не призвели до надмірного зростання вартості капіталу.
- (30) Комісія також приймає альтернативну методологію ціноутворення, за умови, що вони приведуть до більш високих рівнів винагороди, ніж методи, викладені вище.

Стимули для погашення державного капіталу

- (31) Інструменти рекапіталізації повинні містити відповідні стимули для погашення державного капіталу як тільки це дозволить ринок ⁽¹⁵⁾. Найпростіший шлях надання банкам стимулу шукати альтернативного капіталу полягає в тому, щоб держави-члени вимагали достатньо високого рівня винагороди за державну рекапіталізацію. З цієї причини Комісія вважає за доцільне у більшості випадків додавати доповнення до ціни входу, що спонукатиме ⁽¹⁶⁾ до виходу. Структура ціноутворення, включаючи підвищення вартості в довгостроковій перспективі та положення про поступове зростання ставки, посилює цей механізм для стимулювання виходу.
- (32) Якщо держава-член вважає за краще не збільшувати номінальну ставку винагороди, вона може розглянути питання про збільшення глобальної компенсації за рахунок опціонів «кол» або інших положень про погашення, або механізмів, які заохочують залучення приватного капіталу, наприклад, шляхом пов'язання виплати дивідендів з обов'язковою винагородою на користь держави, що збільшується з часом.
- (33) Держави-члени можуть також розглянути можливість використання обмежувальної політики щодо дивідендів, щоб забезпечити тимчасовий характер державного втручання. Обмежувальна політика щодо дивідендів узгоджується з метою, яка полягає в збереженні кредитування реального сектора економіки та зміцненні бази капіталу банків-бенефіціарів. У той самий час було б важливим дозволити виплату дивідендів у випадках, коли це є стимулом забезпечення нового приватного капіталу для фундаментально стабільних банків ⁽¹⁷⁾.
- (34) Комісія оцінює запропоновані механізми виходу шляхом розгляду кожного окремого випадку. Загалом, чим більший обсяг рекапіталізації та чим вищий профіль ризику банку-бенефіціара, тим більш необхідним стає встановлення чіткого механізму виходу. Поєднання рівня і виду винагороди, а також якщо це необхідно і в тій мірі, в якій це необхідно, політика щодо обмеження дивідендів, повинна представляти, у всій своїй повноті, достатні стимули для виходу для банків-бенефіціарів. Комісія вважає, зокрема, що обмеження на виплату дивідендів не потрібні у випадку, коли рівень ціноутворення коректно відображає профіль ризику банків, а положення про поступове зростання ставки або порівнянні елементи надають достатньо стимулів для виходу і рекапіталізація обмежена за обсягом.

Запобігання надмірному спотворенню конкуренції

- (35) Повідомлення щодо банківської діяльності підкреслює в пункті 35 необхідність впровадження запобіжних заходів проти можливих зловживань та спотворення конкуренції в схемах рекапіталізації. Пункт 38 Повідомлення щодо банківської діяльності вимагає скорочення вливань капіталу до необхідного мінімуму, а також недопущення застосування бенефіціаром

⁽¹⁵⁾ Беручи до уваги тип інструменту рекапіталізації та його класифікацію запропоновану наглядовими органами.

⁽¹⁶⁾ Це тим більше важливо, оскільки на представлений вище метод може вплинути недооцінка ризику до настання кризи.

⁽¹⁷⁾ Беручи до уваги ці міркування, обмеження на виплату дивідендів можуть включати, наприклад, обмеження в часі або відсотку від отриманого прибутку, або бути пов'язані з внеском нового капіталу, (наприклад, шляхом виплати дивідендів у вигляді нових акцій). У разі, якщо погашення на користь держави, ймовірно, відбуватиметься в декілька етапів також можливо було б передбачити забезпечення поступового послаблення будь-яких обмежень на дивіденди згідно з прогресом погашення.

агресивних комерційних стратегій, що є несумісними з основними цілями рекапіталізації⁽¹⁸⁾.

(36) За загальним принципом, чим вище винагорода, тим менша необхідність впровадження запобіжних заходів, оскільки рівень цін обмежує спотворення конкуренції. Банки, що отримують державну рекапіталізацію, повинні також утримуватися від рекламування цього для комерційних цілей.

(37) Впровадження запобіжних заходів може бути необхідним для запобігання агресивної комерційній експансії, фінансованої коштом державної допомоги. В принципі, злиття і поглинання можуть стати цінним внеском у консолідацію банківської галузі з метою досягнення цілей стабілізації фінансових ринків і забезпечення постійного потоку кредитів в реальний сектор економіки. Для того, щоб уникнути надання привілеїв установам, що отримують державну підтримку у порівнянні з конкурентами, що такої підтримки не отримують, злиття і поглинання повинні бути загалом організовані на основі процесу конкурсних торгів.

(38) Ступінь застосування поведінкових запобіжних заходів ґрунтується на оцінці пропорційності, беручи до уваги всі відповідні чинники та, зокрема, профіль ризику банку-бенефіціара. В той час як банки з дуже низьким профілем ризику можуть потребувати лише дуже обмежених поведінкових запобіжних заходів, необхідність таких запобіжних заходів зростає разом з більш високим профілем ризику. На оцінку пропорційності в подальшому впливає відносний розмір вливань капіталу від держави та досягнутий рівень забезпечення капіталом.

(39) Коли держави-члени використовують рекапіталізацію з метою фінансування реального сектора економіки, вони повинні упевнитися, що ця допомога ефективно сприяє цьому. З цією метою, відповідно до національних норм, вони повинні докласти ефективних національних запобіжних заходів, виконання яких можна забезпечити, для рекапіталізації, які гарантують, що залучений капітал, використовується для підтримки кредитування реального сектора економіки.

Перевірка

(40) Додатково, згідно з Повідомленням щодо банківської діяльності⁽¹⁹⁾, рекапіталізації повинні підлягати регулярним перевіркам. Через шість місяців після їх запровадження держави-члени повинні надати звіт Комісії про імплементацію задіяних заходів. Звіт повинен містити вичерпну інформацію про таке:

- (a) банки, які пройшли рекапіталізацію, в тому числі відносно елементів, визначених в пунктах з 12 по 15 додатка 1, і оцінку бізнес-моделі банку з метою оцінювання профілю ризику банків та їх життєздатності;
- (b) суми, отримані такими банками, а також умови, на яких відбулася рекапіталізація;
- (c) використання отриманого капіталу, в тому числі відносно (i) сталого кредитування реального сектора економіки та (ii) зовнішнього зростання та (iii) політики щодо дивідендів банків-бенефіціарів;
- (d) дотримання зобов'язань, прийнятих державами-членами щодо вихідних стимулів та інших умов і запобіжних заходів; і
- (e) шлях у напрямку відходу від покладання на державний капітал⁽²⁰⁾.

(41) В контексті перевірки Комісія оцінює, серед іншого, необхідність продовження застосування поведінкових запобіжних заходів. Залежно від розвитку ринкової кон'юнктури, вона може також зробити запит на перегляд супровідних запобіжних заходів, з тим щоб переконатися, що допомога обмежена мінімальною сумою та мінімальним періодом,

⁽¹⁸⁾ Беручи до уваги цілі забезпечення кредитування реального сектора економіки, обмеження приросту балансу не є необхідними в схемах рекапіталізації фундаментально стабільних банків. Це повинно загалом застосовуватися до схем гарантування, якщо немає серйозного ризику зміщення потоків капіталу між державами-членами.

⁽¹⁹⁾ Дивись пункти з 34 по 42 Повідомлення щодо банківської діяльності. Відповідно до Повідомлення щодо банківської діяльності, окремі заходи з рекапіталізації, вжиті згідно зі схемою рекапіталізації, затвердженою Комісією, не вимагають подання і будуть оцінюватися Комісією в контексті перевірки та представлення плану життєздатності.

⁽²⁰⁾ Беручи до уваги характеристики інструменту рекапіталізації.

необхідними для подолання поточної кризи.

(42) Комісія нагадує, що, в разі коли банк, який спочатку вважався фундаментально стабільним, зазнає труднощів після того, як мала місце рекапіталізація, необхідно подати план реструктуризації цього банку.

2.3. *Санаційні рекапіталізації інших банків*

(43) Рекапіталізацію банків, що не є фундаментально стабільними необхідно виконувати за більш суворих умов.

(44) Що стосується винагороди, то, згідно з зазначеним вище, вона в принципі повинна відображати профіль ризику бенефіціара і бути вищою, ніж для фундаментально стабільних банків⁽²¹⁾. Це не обмежує можливості наглядових органів, в разі необхідності, вживати невідкладних заходів у випадках реструктуризації. У випадку, коли ціну не можна встановити на рівнях, які відповідають профілю ризику банку, вона, проте, повинна бути близькою до тієї, якої вимагають для подібного банку за звичайних умов на ринку. Незважаючи на необхідність забезпечення фінансової стабільності, використання державного капіталу для цих банків може бути ухвалене лише за умови або припинення діяльності банку, або ґрунтовної та далекосяжної реструктуризації, включаючи зміну керівництва та корпоративного управління де це доречно. Тому, для цих банків необхідно представити або комплексний план реструктуризації, або план ліквідації протягом шести місяців рекапіталізації. Згідно з Повідомленням щодо банківської діяльності, такий план оцінюється відповідно до принципів санації та настанов щодо реструктуризації для компаній, що знаходяться у скрутному становищі, і повинен містити компенсаційні заходи.

(45) До погашення державі, поведінкові запобіжні заходи для проблемних банків на стадії санації та реструктуризації повинні загалом включати в себе: обмежувальну політику щодо дивідендів (включаючи заборону на виплату дивідендів щонайменше протягом періоду реструктуризації), обмеження винагород для керівництва або розподілення бонусів, зобов'язання відновити та підтримувати підвищений рівень коефіцієнту платоспроможності сумісний з метою фінансової стабільності, та розклад погашення державної участі.

2.4. *Заключні зауваження*

(46) Зрештою, Комісія бере до уваги можливість того, що участь банків в операціях рекапіталізації доступна для всіх, або для значної кількості банків у зазначеній державі-члені, також на менш диференційованій основі, та спрямована на отримання відповідного загального прибутку в довгостроковій перспективі. Деякі держави-члени можуть надавати перевагу, наприклад, з причин адміністративної зручності, використанню менш ретельно розроблених методів. Без обмеження можливості держав-членів базувати своє ціноутворення на методології зазначеній вище, Комісія прийме механізми ціноутворення, що ведуть до рівня загальної очікуваної норми середньорічного прибутку для всіх банків, які беруть участь в схемі, що є достатньо високими для обслуговування різних банків і стимулів для виходу. Цей рівень необхідно зазвичай встановлювати вище верхньої межі, згаданої в параграфі 27 для інструментів капіталу першого рівня⁽²²⁾. Це може включати нижчу вхідну ціну та належне поступове зростання ставки, а також інші елементи диференціації та запобіжні заходи, окреслені вище⁽²³⁾.

Встановлення цін на власний капітал

⁽²¹⁾ Дивись параграф 28 про розширений ціновий коридор, що включає збільшені ставки винагороди для проблемних банків.

⁽²²⁾ Комісія поки що прийняла інструменти рекапіталізації з загальною очікуваною нормою середньорічного прибутку в розмірі щонайменше 10 % для інструментів першого рівня стосовно всіх банків, що беруть участь у схемі. Для держав-членів з безризиковими ставками прибутку, що суттєво відрізняються від середніх у Єврозоні, такий рівень може потребувати відповідного адаптування. Коригування є також необхідними з урахуванням розвитку безризикових ставок.

⁽²³⁾ Дивись для прикладу поєднання низької вхідної ціни з такими елементами диференціації, рішення Комісії від 12 листопада 2008 року в справі № 528/08 Нідерланди, допомога INC Groep N.V, де для винагороди для використаного для цього випадку інструменту капіталу, класифікованого як статутний капітал першого рівня, фіксований купон (8,5 %) поєднується з непропорційними та зростаючими купонними платежами, або з можливим апсайдом, що призводить до очікуваного середньорічного прибутку в більш ніж 10 %.

Власний капітал (прості акції, звичайні акції) це найкраща відома форма основного капіталу першого рівня. Винагородою за прості акції є негарантовані майбутні виплати дивідендів та підвищенням вартості акцій (приріст капіталу/капітальні збитки), які обидва в кінцевому рахунку залежать від очікувань майбутніх грошових потоків/прибутків. За поточної ситуації, прогноз майбутніх грошових потоків стає навіть більш складним, ніж за звичайних умов. Отже, найбільш помітним фактором є оголошена ринкова ціна простих акцій. Для банків, що не котируються на фондовій біржі через відсутність котирування акцій, держави-члени повинні узгодити відповідний ринковий підхід, такий як повна оцінка вартості.

У випадку надання допомоги у випуску простих акцій (андеррайтинг), будь-які акції, що не були придбані існуючими чи новими інвесторами, викупує держава-член, як андеррайтер, за найменшу можливу ціну порівняно з ціною безпосередньо до оголошення розміщення відкритої пропозиції. Емісійна установа повинна також сплатити належну комісію за розміщення цінних паперів⁽²⁴⁾. Комісія братиме до уваги вплив на вартість акцій бенефіціара, який може мати отримана раніше державна допомога.

Індикатори оцінки профілю ризику банку

Під час оцінювання профілю ризику банку з метою дати оцінку заходу з рекапіталізації відповідно до правил державної допомоги, Комісія братиме до уваги позицію банку, зокрема, щодо наступних показників:

- (а) достатність капіталу: Комісія позитивно сприйматиме оцінювання платоспроможності банку та очікуваний рівень достатності капіталу за результатами перевірки, що здійснює національний наглядовий орган; така перевірка здійснюватиме оцінку вразливості банку перед різноманітним ризикам (таким як кредитний ризик, ризик браку ліквідності, ринковий ризик, ризик зміни процентних ставок та валютного курсу), якість портфелю активів (всередині національного ринку та в порівнянні з наявними міжнародними стандартами), стійкість його бізнес-моделі в довгостроковій перспективі та інші застосовні елементи;
- (b) обсяг рекапіталізації: Комісія позитивно сприйматиме обмежену за обсягом рекапіталізацію, що, наприклад не перевищує 2 % банківських активів, зважених на ризик;
- (c) поточні спреди кредитних дефолтних свопів: Комісія розглядатиме спред, що дорівнює або є нижчим за середній показник, як індикатор нижчого профілю ризику;
- (d) поточний рейтинг банку та його перспективи: Комісія розглядатиме рейтинг A і вище та стабільний або позитивний прогноз як індикатор нижчого профілю ризику.

При оцінюванні цих індикаторів необхідно брати до уваги ситуації банків, що стикнулися з труднощами через поточні виняткові обставини, хоча вони вважалися фундаментально стабільними до кризи, що показано, наприклад, еволюцією ринкових показників, таких як спреди кредитних дефолтних свопів та ціни на акції.

⁽²⁴⁾ Дивись, наприклад, Рішення Комісії від 13 жовтня 2008 року в справі № 507/08 *Заходи з фінансової підтримки банківського сектора в Сполученому Королівстві*, в його пункті 11, Рішення Комісії від 27 жовтня 2008 року в справі № 512/08 *Заходи підтримки для фінансових установ в Німеччині* в його пункті 12.

Таблиця 1
Види капіталу

Борг	Другого рівня
	Строкові інструменти боргу
	Інструменти безстрокового субординованого боргу
Потребує вищого доходу	Кумулятивні привілейовані акції або інші схожі інструменти
↓	Першого рівня
Власний капітал з більшим поглинанням збитків	Некумулятивні привілейовані акції або інші схожі інструменти
	Інші гібриди високої категорії
	Резерви/Нерозподілений прибуток
	Прості акції